

RESTAURATIE KERKTOREN LEMELERVELD

6 maart 2021

Beste leden van de beheergroep,
Even de stand van zaken omtrent de renovatie.

De steiger staat en is vrij gegeven ook de bouwlift is geplaatst. Deze moeten nog wel wat aangepast worden, dit gebeurt maandag. Maandag komt ook de klokkenmaker om de wijzers en de wijzerwerken binnen te demonteren. De hakker voor het verwijderen van de voegen en schoonmaken van de gevel start aanstaande woensdag.

De galmborden moeten ook vervangen worden, maandag start ik met het verwijderen van deze. Voor het vervangen van het gaaswerk achter de galmborden is door Harry Huijsmans via Nijkamp stalinrichting een start gemaakt (het gaas is binnen, er kan een proefstuk gemaakt worden) Bertus Boerkamp heeft vandaag de uilenkast weg gehaald uit de toren. (dit geeft ruimte boven op de klokkenstoel) Ricky zorgt voor de koffie op afstand voor de bouwers.

Tot zover, goed weekend.

Zaterdag bezoek van Frank Veltmaat (Salbam), Marinus Teesselink (voeger), Arjan (ABC gevel)

- Er zitten te grote gaten tussen de steiger en de muren, moet worden aangepast;
- Er zitten veel algen op het metselwerk;
- Voeger vraagt om een puincontainer, wordt geregeld;
- Marinus zet drie voegmonsters op voor de kleur.

Week 1; 8 maart 2021

- De klokkenmakers (M. v d Kerkhof uit Beek en Donk) hebben met 2 man de wijzers en de wijzerwerken verwijderd;
- Herman heeft oude verlichting en bedrading verwijderd;
- Er is geen steigerbouwer te zien;
- We hebben 's middags de 4 wijzerplaten verwijderd en laten zakken. De platen zijn van RVS, er moet een groter gat in komen rond 50 mm (Harry benaderd voor de uitvoering bij Nijkamp)

9 maart 2021

- Samen met Herman alle galmborden verwijderd, folie geplaatst en de klokkenzolder opgeruimd;
- De hakker (ABC Arjan uit Hardenberg) is $\frac{3}{4}$ dag geweest om gevels schoon te spuiten (met warmwater van 65° en een lagedruk) Het ziet er goed uit;
- Alle galmborden moeten vernieuwd worden (40 stuks van 60 x 65 cm);

- Harry heeft een proefstuk langs gebracht voor het gaas (rvs rond 2 x 25 x 25 mm) Hij gaat er hier ook 40 van maken;
- Er is steiger materiaal gebracht om de ruimtes tussen de steigers en de muur dicht te maken;

10 maart 2021

- We hebben het bord geplaatst voor de verdeel- en schakelkasten voor de aansturing van de wijzerwerken. Herman heeft materiaal gehaald voor het nieuwe elektra en de oriëntatieverlichting;
- Aan Frank Veldmaat gevraagd of het bestellen van het eiken hout via de Salbam kan lopen en het hout door mij geschaafd

kan worden in de werkplaats in Vilsteren. Hierna contact op genomen met de vertegenwoordiger van Huyskamp's Fijn houthandel Zwolle;

- Halve dag een paar steigerbouwers;
- Harry heeft de wijzerplaten opgehaald en de gaten vergroot naar rond 50 mm bij Nijkamp en ze ook weer terug gebracht;

11 maart 2021

Stormdag geen werkzaamheden.

12 maart 2021

- Steigerbouwers aanwezig, het worden er in de loop van de dag steeds meer ook de ploeg van de bouwlift is aanwezig. De steiger en de bouwlift werkzaamheden worden afgerond;
- Henk Preusterink is langs geweest om te kijken wat voor eikenhout er nodig is voor de galmborden. Hij gaat een offerte maken;
- De wijzerplaten zijn naar Lenferink gebracht om te schilderen en de cijfers opnieuw te vergulden. (Joop Bosman staat hier voor ingepland);

- We werken verder in de toren met de verlichting en bekabeling van de wijzerwerken (kabelgoten en lasdozen plaatsen, ook lampen ophangen en aansluiten);
-

13 maart

- Arjan is geweest om de gevel verder schoon te spuiten;
- Marinus is wezen kijken naar de opgedroogde proef voegen

en heeft weer drie nieuw monster geplaatst met Dyckerhoff cement;

- De oriëntatie verlichting in de torenspits is afgerond en de torenzolder is aangeveegd;
- Materiaal voor het luik is opgenomen.
- Stuur- en schakelkasten voor de wijzerwerken zijn geplaatst;
- De steiger is nu door Arjan en Marinus goed bevonden.

Goed weekend.

Week 2; 15 maart 2021

- De hakker start vandaag met 2 man. Arjan geeft wel aan dat de steiger aan de achterkant bij het kerkdak nog niet voldoende is;
- De bovenste rollaag is slechter dan verwacht;

- In de toren worden er kabels getrokken en afgemonteerd;
- De ketting van het luik in de toren is aangebracht;

- Start met de leuning en het onderhoud van de loopplanken boven de gewelven van de kerk;

16 maart 2021

- Arjan is vandaag alleen (collega moest thuis blijven);
- Wim Sibelt is geweest om het gat in de koperen vloer van de klokkentoren te dichten door het op solderen van een koperen buisje rond 30 mm. Hier kan later de antennekabel van de kerkradio doorheen geleid worden; De kabels en goten (deksels plaatsen) zijn afgewerkt;
- Via de sacristie is er aarde gemaakt op de leiding die naar de klokken gaat, het werd tijd;
- Leuning plaatsen en laddersporten vervangen;
- Koenders Neede (Harry ter Linteloo) is benaderd voor een inspectie van de leien daken van de trappentoren en de torenspits;

17 maart 2021

- Arjan heeft een collega meegebracht. Hij heeft zelf een oplossing gemaakt voor het helende dak, d.m.v. twee ladders;
- Er zijn problemen met de lift, via Marinus Teesselink is Salbam benadert om de lift in actie te krijgen;
- Marinus heeft de nieuwe voegen bekeken en gezegd dat de bovenste links nu goed is, maar de onderste links de voorkeur heeft. Wordt vervolgd;
- Herman heeft alles in schema gebracht en de antennekabel door de buis gebracht en vast gezet aan de muur, de klokken bouwer kan komen, het elektra is voor eerst klaar;
- Leuningen nog niet maar het einde komt in zicht;
- Bestelling gedaan van een komboor voor steen (HM droog, rond 127 mm) wordt maandag bezorgd;
- Telefoontje van Ben dat Derix maandag rond 09.00 uur gaat starten;

18 maart 2021

- Het werk gaat verder, Arjan heeft een telefoonnummer van de liftbouwer gekregen en zodoende telefonische instructie gehad, de lift werk nu goed;
- Arjan is een dag aan het hakken geweest;
- Harry heeft het gaaswerk gezet en afgeleverd in de loods;

19 maart 2021

- Arjan gaat weer hakken, door het hakken komt er ook veel stof binnen op de verschillende vloeren, klokkenstoel en torentrap;
- Vandaag zijn er 2 leidekkers van Koenders geweest voor de inspectie en repareren van de leien op de torenspits en de trappentoren, zij hebben verschillende leien vervangen en lood opnieuw aangebracht. Ook de bevestiging van bliksemafleider is weer gemaakt, het luik in de torenspits hebben ze er ook uit gehad (van binnenuit) en nagekeken. Zij gaven aan dat leien nog goed hard zijn en nog vele jaren mee kunnen. Ze zijn er een halve dag geweest;
- Marinus en Dinand zijn op het eind van de middag langs geweest om de kleur van de voeg te bepalen. Het wordt een voeg met Dyckerhoff cement en wat kalk om de voeg taai en niet te hard te maken. Zaterdag hebben Jan, Cor, Riky en Theo de voegkleur bekeken en het advies van Marinus en Dinand overgenomen;
- Vandaag is het leuning- en restauratiewerk op de gewelven afgerond, wat nog rest is het opruimen en stofvrij maken van de gewelven; (Na corona met een grotere groep liefhebbers) Ook moeten er op de torenzolders nog ankers en staven ontroest en opnieuw geschilders worden;

20 maart 2021

- Arjan is weer een dag aan het hakken, Cor en Jan zijn langs geweest;
- In de kap van de traptoren is een stut onder een spoor geplaatst. (deze is onderin wat aangetast);

Zoek het verschil

Onderste
proefvoeg

- Maandag komt Derix;
- Dinsdag bovenste 3 steigerslagen schoon spoelen;
- Woensdag start door de voegers. (zij blijven dan op dit project).

Goed weekend

Week 3; 22 maart 2021

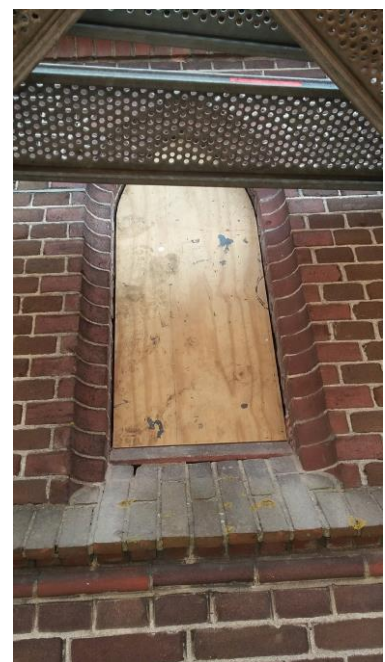
- De hakker is vandaag aanwezig. Hij hoopt vandaag de bovenste 3 steigers schoon te krijgen. Dit is tot de bovenste gevelafzaat (waterslag);

- Derix voor het glas in lood is aanwezig met twee man. Er wordt besloten in samenspraak met Jorn Derix dat de 3- van de kapel, de 3- van de ingang en de 5 ramen van het bovenstuk van de torenopgang worden uitgevoerd in de museummethode. (Als vorige restauratie)
- Er zijn stenen gemaakt met een ronding ($R = +/- 65$ mm) voor het metselwerk in zuidgevel op de begane grond;

23 maart 2021

- De hakker moet nog een reststukje hakken. De goten zijn schoongemaakt. zodat het zand van de oude voegen door het schoonspoelen van het bovenste deel niet in de riolering komt. Na de koffie is de hakker aan het spuiten gegaan.
- Door dat water was het voor de mannen van Derix een lastige dag, ze konden het glas-in-lood in de kapel nog verwijderen en zijn op tijd vertrokken;
- Door ons zijn de raamgaten van platen voorzien;

24 maart 2021

- Vandaag kunnen de mannen van Derix overal onbelemmerd bij voor het verwijderen van het glas-in-lood en het inmeten van het nieuwe glas c.q. voorzetglas. Ze zijn voordemiddag al weer naar hun werkplaats in Duitsland vertrokken om daar alles in orde te maken voor de definitieve plaatsing van de beglazing;
- Na het middaguur zijn de voegers gekomen om voorbereidingen te treffen voor de donderdag;
- Voor ons was het weer ramen dichtmaken.

25 maart 2021

- De voegers zijn gestart;
- Er is een offerte binnengekomen van het eikenhout voor de galmborden.

26 maart

- Vandaag 2 mannen van Teesselink, ze zijn aan het voegen op de bovenste steiger aan de zuid- en westkant;

- Er zijn stenen en metselspeci
- e gehaald bij Raab Karcher in Raalte;
- Voor het eikenhout wachten we op een tweede offerte om de bestelling rond te kunnen maken;
- Er is klein metselwerk aan de torentjes door ons uitgevoerd.

Goed weekend

Week 4; 29 maart 2021

In verband met de zomertijd is deze week elke morgen om 07.00 uur een foto gemaakt van de opkomende zon vanaf de steiger.

- Vandaag zijn er de twee voegers, zij werken op de bovenste steiger en zijn begonnen aan de zuidzijde en voegen linksom;

- Op de tweede steiger aan de zuidzijde van de toren is bij de trappentoren schade aan de bovenste rollaag. Hier is +/- één vierkante meter metselwerk weg gehaald. De schade is ontstaan door een ingemetseld muurplaatanker die is gaan oxideren. Door de druk van het roesten is het metselwerk naar buiten geduwd. Hierdoor is het gaan scheuren en door ingetrokken water is vorstschade ontstaan. Het anker is verwijderd.

30 maart 2021

- De voegers zijn nu op de west- en noordgevel bezig;

- Aan de zuidzijde worden de laatste stenen uit de muur gehaald en is er begonnen met het in metselen van de stenen;
- 's Middag komt de hakker voor het klaar zetten van zij materieel. Hij gaat beginnen op de vierde steiger van boven.

31 maart 2021

- De voegers starten elke dag met het natmaken van het gevoegde werk. 's Middag zijn ze beiden aan de oostgevel bezig;
- De rollaag is er vanmorgen weer in gemetseld, nu maar verder linksom en hier en daar stenen vervangen en de cementdorpels uit de galmgaten herstellen;
- De hakkers zijn nu met twee man op de vierde steiger van boven en beginnen elk aan een kant van de toren die aansluit op de kerk. We spreken af dat we alleen de toren mee nemen en geen deel van de kerk;
- De tweede offerte voor het eikenhout is binnen, maar hier is de kubieke meter prijs € 700,- hoger. Dus het wordt de eerste, die van Huyskamp's Fijnhouthandel Zwolle.

1 april 2021

De foto is vandaag om 06.40 uur genomen.

- De voegers en de hakkers zijn vandaag elk met twee man.
- Er komt een telefoontje van de klokkenmaker dat hij morgen de wijzers brengt zodat die ook naar de schilder kunnen;
- Er is contact geweest met Gerald Krisman dat de wijzers binnenkomen, hij geeft aan dat het mooi is omdat men volgende week wil starten met de wijzerplaten.

2 april 2021

- Vandaag zijn de voegers met twee man. Zij hebben zich tot doel gesteld om vandaag de oostgevel tot op het kerk-dak af te voegen. Dat is gelukt, rond 15.00 uur was de klus geklaard;
- In de noordgevel ter hoogte van de zolder met de klokkenaandrijving zitten nog wat stenen los. Bij nader inzien (hakken) komt hier ook een anker tevoorschijn.
- De voeger vraagt of er aan de oostgevel een loket kan worden vervangen;
  - Om 14.00 uur zijn de wijzers gebracht door Erik v. d. Kerkhof. Hij heeft ook het installatiewerk in de toren bekeken en dit goed gekeurd.

Goed paasweekend.

Week 5;

5 april 2021 Tweede paasdag

6 april 2021

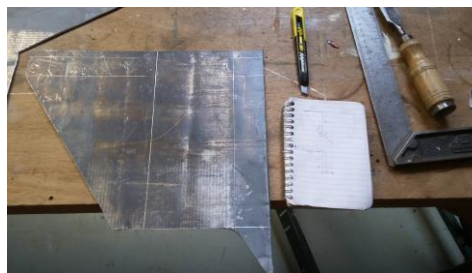

- De voegers beginnen vandaag aan de zuidzijde, dit i.v.m. de harde/koude noordenwind;
- De hakkers zijn er met twee man, zij werken weer een steiger lager.

7 april 2021

- Doordat het nog steeds guur weer is blijven de voegers aan de zuidzijde en zakken een steiger;
- De wijzers van de klokken zijn naar Lenferink gebracht voor de behandeling met bladgoud;
- Aan de noordzijde is het anker met PUR-schuim ingepakt (zodat het kan werken) en daarna weer dichtgemetseld;
- Tussendoor is ook het loket gemaakt. (een uitslag, uitsneden en vouwen)

8 april 2021

- De twee voegers gaan vandaag verder met de westzijde. Voor dit deel van de gevel is veel specie nodig omdat de voegen heel diep zijn;
- Er is één hakker, hij probeert zo ver te komen zodat hij zaterdag de gevel kan uitspoelen;
- Door Harry Huijsmans zijn de bestelde tien RVS hoekijzers gebracht.

9 april 2021

- De voegers gaan nu verder met de noordgevel, op het eind van de dag hebben ze de bovenste twee steigers rondom gevoegd;
- Het loket wordt geplaatst en aangewerkt, ook worden de rest van de loketten op het kerkdak aangeklopt en bijgewerkt;
- Op het puntdak van de trappentoren zijn leien vervangen en lood aangeklopt. Ook wordt er begonnen om de losgehaalde bliksembeveiliging weer vast te zetten;

- Er is bericht van de Salbam dat het eikenhout voor de galmgaten volgende week dinsdag binnenkomt aan de werkplaats;
- Betonboorbedrijf Hiemstra is benaderd om de gaten voor de wijzerwerken rond 50 mm te boren, dit is een vraag van de klokkenmaker.

10 april 2021

- Vandaag is de voeger er al weer vroeg bij om het gemaakte voegwerk nat te maken;
- De hakker is er deze morgen om de gevel uit te spoelen;
- Rond tien uur komt Gert Hiemstra om de gaten op te boren;
- De bliksembeveiliging wordt aan de oostgevel tot aan het kerkdak weer vastgezet.

Goed weekend.

Week 6; 12 april 2021

- De twee voegers werken vandaag aan de noordzijde van de toren op steigervloernr. 5;

- Er wordt op steigervloer 4 gewerkt aan het herstel van de gevels. Bij de trappentoren zijn van een afdruplijst twee stenen weg, deze worden erbij gemaakt met een komboor van rond 50 mm en de slijptol;
- In de zuid- en noordgevel zijn delen van het bijzondere metselwerk eruit gevallen. Door middel van een schenkel (houten ondersteuning) worden die er weer ingemetseld.

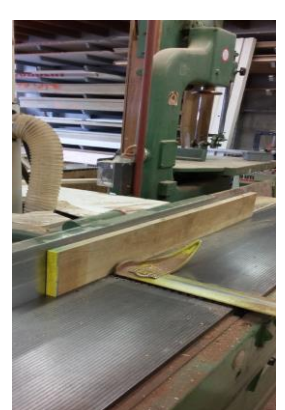

13 april 2021

- De voegers proberen vandaag niveau 5 af te ronden;
- In de kolommen op de hoek zuid- en westgevel op niveau 4 zijn veel stenen gebroken. Deze worden eruit gehaald en vervangen.

14 april 2021

- De voegers starten vandaag aan de zuidzijde van niveau 4;

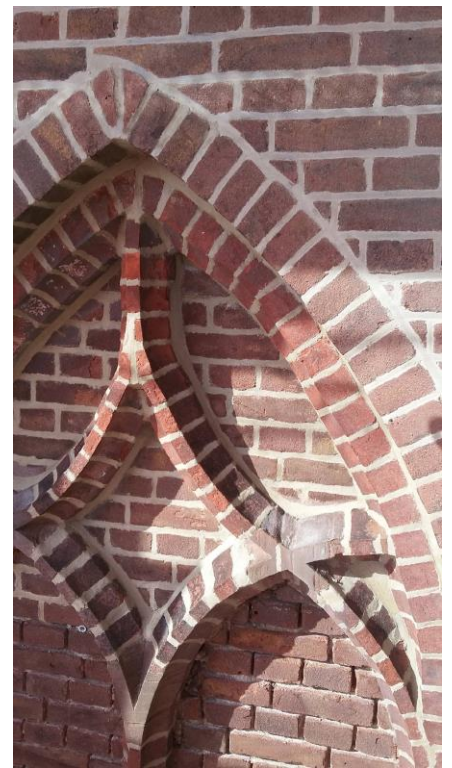
- Ook wordt er een start gemaakt met het bewerken van het eikenhout voor de galmgaten, de volgorde voor het bewerken zijn:
  - Hout sorteren en beoordelen;
  - Hout op lengte afkorten met de afkortzaag;
  - Het hout vlakken en haaksen met de vlakbank;

15 april 2021

- De voegers hebben een mooie dag ze kunnen flink verder op niveau 4;

16 april 2021

- De voegers kunnen verder op de west- en noordzijde van niveau 4. Op de westzijde zakken ze een flink stuk onder niveau 4 om een deel van het bijzondere metselwerk van het rozenraam te voegen;

- De hakker is er vandaag om het haakwerk tot aan niveau 1 af te maken;

- In de werkplaats wordt met twee man het eikenhout op breedte en dikte gemaakt met de van-diktebank en een begin gemaakt met het profileren van de delen.

17 april 2021

- De hakker is er deze morgen om de gevels tot aan niveau schoon te spoelen;
- Het plan van de voegers en hakker is alles af te maken tot op niveau 1 en dan de steigers af te laten breken. Om dan met eigen steigers in delen het onderste stuk te doen.
- Natuurlijk moet dan niet alleen het voegwerk klaar zijn maar ook het andere werk;

Eiken hout galmborden RK Kerk Lemelerveld		
Eiken vals kwartiers gezaagd		
Geschaafde maten	aantal	Lengte in cm
20 x 115 mm	240	60
20 x 145 mm	80	65
20 x 250 mm	7	67
20 x 145 mm	7	215
40 x 195 mm	1	95
Via Salbam Vilsteren		

- Met twee man weer naar de Salbam om het eikenhout van veer en groef te voorzien op de freesmachine. Al het hout exact afkorten op de cirkelzaag en in de aanhanger stapelen om het naar Lemelerveld te brengen.

Week 7; 19 april 2021

- De voegers werken vandaag op niveau 3;
- Op niveau 2 is nog herstelwerk gedaan aan het siermetselwerk.

20 april 2021

- De voegers kunnen verder op niveau 3;
- Op locatie wordt er gestart met het in elkaar zetten van de galmborden.

21 april 2021

- De voegers zijn nu aan de westgevel op niveau 3;
- De wijzers en wijzerplaten zijn opgehaald bij Lenferink, de platen worden weer gemonteerd;
- De galmborden zijn in elkaar gezet.

22 april 2021

- De voegers hebben een koude dag aan de noordgevel op niveau 3.

23 april 2021

- De voegers zakken een niveau en starten weer aan de zuidzijde;
- Er wordt een start gemaakt met het monteren van de galmborden;
- Er wordt met de aannemer een voorlopige afspraak gemaakt dat de steiger op maandag 3 mei wordt gedemonteerd;
- Volgende week van dinsdag t.e.m. vrijdag komt Derix maar Lemelerveld om het glas-in-lood te plaatsen;
- Ook verwachten we dat de klokkenmaker de wijzerwerken, wijzers en ledverlichting komt monteren.

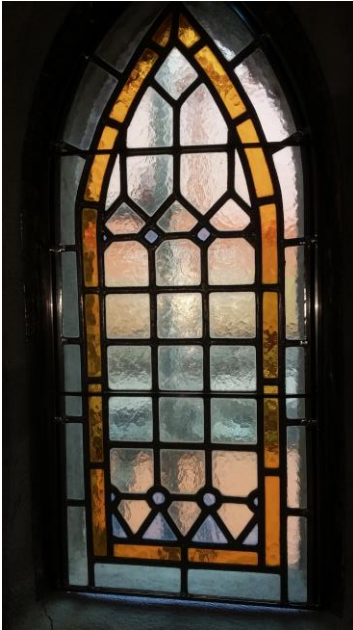
24 april 2021

- Er worden weer galmborden geplaatst.

Week 8; 26 april 2021

- Vandaag zijn er twee voegers ze werken op niveau 1;
- Ook worden er vandaag weer galmborden geplaatst.

27 april 2021

Het is koningsdag.

- Twee mannen van het glas-in-lood starten met het plaatsen van de buitenbeglazing in de trappentoren.

28 april 2021

- De voegers zetten te puntjes op de I tot op niveau 1, ze hebben morgen een andere klus;
- De glaszetters werken de beglazing in de trappentoren aan de buitenkant af en vervangen de gebroken ruitjes in de 5 ramen van de klokkenzolder;

- Er worden weer galmborden pas gemaakt en geplaatst ook wordt er een start gemaakt met het monteren van het RVS-gaas achter de borden, dit om het vogeldicht te krijgen;

- De klokkemaker is er met twee man en zij plaatsen de wijzerwerken van binnenuit. Aan de buitenkant worden de wijzers met ledverlichting geplaatst. Rondom de wijzerplaat wordt de ledverlichting voor de cijfers aangebracht. Het elektra voor de klok en de verlichting wordt aangesloten. De klok wordt op tijd gezet en rond 19.45 uur vertrekt men weer naar Beek en Donk zodat Lemelerveld weer bij de tijd is.

29 april 2021

- De glazetters plaatsen de buitenbeglazing van de 3 portaalramen. De glas-in-lood ramen van de trappentoren worden aan de binnenkant weer teruggeplaatst.

30 april 2021

- De voegers zijn er om het laatste deel van de gevel te besproeien met een lichte zoutzuuroplossing om deze daarna eraf te spoelen. Dit om de cementsluer van de sterke voegspecie van de gevel te halen. Ook worden de neggekanten (buitenkanten) van de glas-in-lood ramen bijgevoegd;
- De glazetters plaatsen de 3 glas-in-lood ramen van het portaal aan de binnenzijde terug;
- De laatste galmborden en het RVS-gaas wordt aangebracht. De dag- en nachtsensor van de ledverlichting wordt nagekeken. Het opruimen van de zolders in de toren kan beginnen.

De planning is:

- Dinsdag 4 mei afbreken van de steiger;
- Maandag 10 mei start met het uithakken van de voegen voor het onderste deel;
- De klokkenmaker komt op een nog te plannen moment terug voor de ophanging van de klokken;
- De glazetters plaatsen later nog het voorzetglas van de 5 ramen van de klokkenzolder met een hoogwerker.

Met vriendelijke groeten,

Theo Koggel

